

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ В УПРАВЛІННІ

Шифр та назва спеціальності
232 Соціальне забезпечення

Інститут
ІНІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма
Управління в сфері соціального забезпечення

Кафедра
Педагогіки та психології управління
соціальними системами імені акад. І.А.
Зязюна (301)

Рівень освіти
Магістр

Тип дисципліни
Спеціальна (фахова), вибіркова

Семестр
1

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Панфілов Юрій Іванович
u.i.panfilov@gmail.com

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім.акад. І.А.Зязюна НТУ «ХПІ»

Автор понад 100 наукових та навчально-методичних праць.
Курси: «Соціально-психологічні комунікації в управлінні», Психологічні аспекти комунікації в професійній діяльності», «Професійна психологія», «Політична психологія».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](https://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/portfolio-panfilova-yuriya-ivanovicha/)
<https://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/portfolio-panfilova-yuriya-ivanovicha/>

Загальна інформація

Анотація

Під час навчання ОК здобувачі усвідомлять необхідність вивчення основних понять і категорій мови як засобу комунікації і засвоєння закономірностей вербальної і невербальної комунікацій, власного мовлення, що сприятимуть ефективному спілкуванню в управлінській діяльності.

Мета та цілі дисципліни

Метою викладання дисципліни є здобуття знань про основні поняття і категорій мови як засобу комунікації, засвоєння закономірностей вербальної і невербальної комунікацій, необхідних для успішного спілкування в управлінській сфері.

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК6. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК7. Навички міжособистісної взаємодії.

СК6. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК10. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями працівника соціальної сфери.

СК13. Здатність щодо розроблення, апробації та втілення соціальних проектів і технологій

Результати навчання

РН3. Володіння методами комунікації у застосуванні різних форм взаємодії та спільної діяльності.

РН6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для розвитку професійних навичок та якостей.

РН10. Пояснювати та надавати обґрунтовані відповіді населенню щодо форм, методів та засобів надання соціальної допомоги, пенсійного забезпечення та страхування.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Українська мова».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Методами навчання у викладанні навчальної дисципліни «Соціально-психологічні комунікації в управлінні» є:

- словесні (бесіда, дискусія, лекція, робота з літературно-інформаційними джерелами);
- наочні (ілюстрація практичними прикладами);
- практичні (практичні справи).

Активні методи навчання, які застосовуються: дискусія, метод проблемного навчання, «мозковий штурм».

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Природа процесу комунікації.

Предмет дисципліни. Мета викладання дисципліни. Поняття «комунікація» в різних науках. Ознаки комунікації. Міфи і реальність про природу комунікації

Тема 2. Основні підходи до концепції теорії комунікації. Вітчизняні й зарубіжні теорії комунікації

Витоки теорії комунікації. Сучасні теорії комунікації в міждисциплінарному дискурсі.

Закони та категорії теорії комунікації. Функції теорії комунікації. Методи теорії комунікації. Г. М. Маклюен: новий погляд на комунікації.

Тема 3. Мова, мовлення, комунікація.

Різниця між поняттями спілкування й комунікації. Комунікативний акт: структура. Культура мовлення ділової людини

Тема 4. Невербальна і пара вербальна комунікації.

Невербальна комунікація та її сутність та види. Невербальні компоненти комунікації. Функції невербальних повідомлень стосовно вербальних. Елементи невербальної комунікації (кінесика, такесика, сенсорика, проксемика, хронеміка). Невербальна поведінка (Експресивність. Візуальний контакт. Особливості невербальної комунікації в міжкультурному спілкуванні. Етикет жестів). Паравербальна комунікація, її сутність і призначення. Засоби паравербальної комунікації: види, правила використання.

Тема 5. Природа й структура комунікативного процесу

Природа комунікативного процесу. Складники комунікації: суб'єкт комунікації, предмет комунікації, комунікативні засоби, комунікативний процес тощо. Функції комунікації. Моделі комунікацій: Модель всесильної пропаганди, або модель Чакотіна (Tchakhotine). Модель персвазійного акту (акту переконання), або модель Лассвелла. Модель контактування, або модель Якобсона. Модель трансмісії сигналу, або модель Шеннона-Вівера. Модель Левіна, або топологічна модель (модель комунікації як припливу інформації). Модель двоступеневого припливу інформації та думки, або модель Каца - Лазарсфельда. Соціологічна модель, або модель Рілеїв. Модель селекції, або модель Вестлея-МакЛіна. Модель зворотного зв'язку, або модель ДеФлоєра (1). Аналітична модель, або модель Малецького. Модель спільного досвіду, або модель Шрамма. Модель мозаїчної культури, або модель Молеса (1), Суспільно-культурна модель, або модель Тудора. Модель розширеного досвіду, або модель Молеса (2).

Тема 6. Психологічні аспекти комунікації в управлінській діяльності

Психологічні закономірності управлінської діяльності. Закон невизначеності відгуку; Закон неадекватності сприйняття і відображення людини людиною; Закон неадекватності самооцінки; Закон розщеплення змісту управлінської інформації; Закон самозбереження; Закон компенсації.

Тема 7. Комунікативні бар'єри у спілкуванні

Комунікативні бар'єри у спілкуванні (логічні, стилістичні, семантичні, фонетичні). Особистісні бар'єри спілкування (бар'єр темпераменту, характеру, бар'єри манери спілкування, бар'єри негативної емоції (страждання, гнів, відраза, презирство, страх, сором і провина, поганий настрій). Соціально-психологічні бар'єри спілкування. Організаційні, часові, технічні бар'єри спілкування.

Тема 8. Вплив індивідуально-психологічних особливостей на процес ділового спілкування.

Індивідуально-психологічні особливості особистості. Вплив психологічних процесів на спілкування. Прояв емоцій і почуттів, волі особистості під час ділових переговорів. Психологічні стани та роль яку вони відіграють під час спілкування.

Теми практичних занять

Тема 1. Поняття «комунікація» в різних науках. Ознаки комунікації. Міфи і реальність про природу комунікації

Обговорення теми заняття. Використання набутих знань з природи комунікації у майбутній професійній діяльності й особистому житті.

Тема 2. Основні підходи до концепції теорії комунікації. Вітчизняні й зарубіжні теорії комунікації

Обговорення теми заняття. Сучасні теорії комунікації в міждисциплінарному дискурсі. Закони та категорії теорії комунікації. Функції теорії комунікації. Методи теорії комунікації

Тема 3. Мова, мовлення, комунікація.

Обговорення теми заняття. Визначення ролі мови та мовлення в житті людини. Важливість комунікацій в управлінській діяльності.

Тема 4. Невербальна і пара вербальна комунікації.

Обговорення теми заняття. Тренінг з формування навичок невербальної та паравербальної комунікації.

Тема 5. Природа й структура комунікативного процесу

Обговорення теми заняття. Знання моделей комунікації та їх впливу на свідомість і діяльність.

Тема 6. Психологічні аспекти комунікації в управлінській діяльності

Обговорення теми заняття. Тренінг з методики формування комунікативної компетентності управлінця.

Тема 7. Комунікативні бар'єри у спілкуванні

Обговорення теми заняття. Знання подолання бар'єрів па шляху до взаєморозуміння.

Тема 8. Вплив індивідуально-психологічних особливостей на процес ділового спілкування.

Обговорення теми заняття. Знання методів впливу на співрозмовників під час проведення ділових зустрічей.

Теми лабораторних робіт -

Самостійна робота

Тема 1. Природа процесу комунікації

Опрацювання матеріалу за темою заняття. Складання таблиці : «Поняття «комунікація» в різних науках».

Тема 2. Основні підходи до концепції теорії комунікації. Вітчизняні й зарубіжні теорії комунікації

Опрацювання матеріалу за темою заняття. Складання порівняльної таблиці : «Вітчизняні й зарубіжні теорії комунікації».

Тема 3. Мова, мовлення, комунікація

Опрацювання матеріалу за темою заняття. Складання плану проведення ділової наради.

Тема 4. Невербальна і пара вербальна комунікації.

Опрацювання матеріалу за темою заняття. Складання порівняльної таблиці : «Використання жестів в різних країнах».

Тема 5. Природа й структура комунікативного процесу

Опрацювання матеріалу за темою заняття. Есе на тему «Використання моделей комунікації у професійній діяльності керівника».

Тема 7. Комунікативні бар'єри у спілкуванні

Опрацювання матеріалу за темою заняття. Есе на тему «Мої рекомендації щодо подолання бар'єрів у спілкуванні між співробітниками».

Тема 8. Вплив індивідуально-психологічних особливостей на процес ділового спілкування.

Опрацювання матеріалу за темою заняття. Складання таблиці : «Залежність вибору спілкування із співрозмовником від його темпераменту».

Індивідуальні завдання

Теми індивідуального завдання.

1. Дискусія «За» та «Проти».

Розбитися по два чоловіки та підготувати аргументи та контраргументи для дискусії з однієї з тем:

- «Чи має освіта бути платною?».
- "Чи потрібно вакцинуватися?"
- «Чи потрібно дозволяти медичний каннабіс?»
- «Чи потрібно дозволити продавати землю?»

Мета - навчитися бачити проблему з різних сторін, підбирати аргументи та реагувати на контраргументи до дискусійної теми, виховувати у собі шанобливе ставлення до іншої думки.

2. Аналіз періодичних видань, підготовка прес-кліпінгу (тематичної добірки матеріалів, виявлених з періодичних видань) на тему: «Способи маніпулювання в засобах масової інформації свідомістю особистості».

3. Провести опитування (не менше 20 респондентів) на тему: «Як на них впливають засоби вербальної та невербальної комунікації».

4. Здійснити аналітичний огляд (вказуючи використані джерела інформації, методику роботи з ними та навести власні узагальнення та умовиводи) про бар'єри спілкування.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Абрамович С.Д. Риторика / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова. – Львів: Світ, 2001.
2. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови / Н.Д. Бабич – Львів: ЛНУ ім. Івані Франка, 2000. – 236 с.
3. Вандишев В.М. Риторика. Екскурс в історію вчень і понять / В.М. Вандишев. – К.: Кондор, 2003.
4. Грень Л. М., Панфілов Ю. І. Ділове спілкування – невід'ємна складова управлінської діяльності керівника соціального закладу. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Сер.: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства: зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2023. – № 1. – С. 35-42.
5. Загнітко А.П. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування / А.П. Загнітко, І.Г. Данилюк – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2006. – 480 с.
6. Максименко В.Ф. Сучасна ділова українська мова /В.Ф. Максименко. - Харків: ТОР-СІНГ ПЛЮС, 2006. – 448 с.
7. Мацько Л.І. Культура української фахової мови: навч. посіб. / Л.І.Мацько, Л.В. Кравець- К.: ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.
8. Пазяк О.М. Українська мова і культура мовлення: навч. посіб. / О.М.Пазяк, Г.Г.Кисіль. – К.: Вища школа, 1995. – 239 с.
9. Романовський О. Г., Пономарьов О. С., Лапузіна О. М. Ділова етика: Навчальний посібник. – Харків: НТУ «ХПІ», 2006. – 364 с.
10. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів Л.В. / Ф.І. Хміль. – К.: «Академ-видав», 2004. – 280 с.
11. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: навчальний посібник / С.В. Шевчук. – К.: Літера ЛТД, 2001. - 480 с.

Додаткова література

12. Грень Л.М., Грибко О.В. Комунікативний компонент лідерського потенціалу державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: шляхи формування. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Сер.: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства: зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2021. – № 2. – С. 33-38.
13. Грень Л.М., Хазієв А.В. Вдосконалення змісту підготовки магістра сфери соціального забезпечення: комунікативний аспект. Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: Матеріали міжнар.наук.-теор. конференції студ. та аспір. 14–15 квітня 2023 року: - Харків: НТУ „ХПІ”, 2023. – 540 с. С. 203-205.

14. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / За ред. Л.М.Проколієнко. – К., 1989.
15. Лозниця В.С. Психологія менеджменту: Навч. посіб. – К., 1997.
16. Романовський О. Г., Пономарьов О. С. Стиль керівництва і психологічні риси особливості професійного керівника: Навчальний посібник. – Харків: ХДПУ, 2000. – 28 с.
17. Управління професійним розвитком кадрового потенціалу органів державної влади: Монографія / Романовський О.Г., Грень Л.М., Грибко О.В., Грабар Н.С., Хмиров І. М., Черкашин А. І. Х.: НТУ "ХПІ", 2022. 314 с.
- <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/63059>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Підсумкова оцінка розраховується як сума балів за такими критеріями:

Активність при вивченні тем на лекціях - 20 балів

Робота на практичних заняттях за темами: 20 балів

Самостійна робота за темами: 10 балів

Індивідуальне завдання-10 балів

Поточне тестування-20 балів

Залік =20 балів

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
75-81	Добре	C
64-74	Задовільно	D
60-63	Задовільно	E
35-59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1-34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту доводиться до співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

26.06..2023

Силабус погоджено

Завідувач кафедри
Олександр
РОМАНОВСЬКИЙ

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Лариса ГРЕНЬ